1884 26 JANUARI N° 88

ALGEMEEN NEDERLANDSCH FAMILIEBLAD

Orgaan van de Vereeniging het Nederlandsch Familie-Archief

SAMENSTELLER
J. H. SCHEFFER
Bibliothecaris-Archivaris van Rotterdam

UITGEVER
A. EELTJES
Oppert 94, Rotterdam

Abonnement per jaar, *franco* per post door het geheele Rijk, ƒ 10,—
Afzonderlijke Nummers..... ƒ 0,20

ADVERTENTIËN, van één tot zes regels..... ƒ 1,—
iedere regel meer 10 Cents

BIJDRAGEN en BRIEVEN aan den Samensteller, BESTELLINGEN en ADVERTENTIEN aan den Uitgever te zenden

Verschijnt Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.

Eenige bijzonderheden betreffende de Brandweer te Rotterdam.

Een oud rijmpje luidt: „Item elk Land heeft zijn Eer en zijn Schand", waardoor men wilde zeggen dat men in elk land tegen iedere prijzenswaardige zaak ook eene afkeurenswaardige zaak vinden kan. Dit gezegde is in velerlei opzichten van toepassing op ons land, en wij wenschen dit hier eenigzins nader te bewijzen, met betrekking tot de „schand" in de voormalige algemeene afschuwelijke gewoonte, die voornamelijk op het platteland in ons land bestaan heeft en nog niet geheel is uitgeroeid, van steeds bij de minste vijandschap tusschen personen, elkanders huizen, hoeven en kasteelen in brand te steken, den zoogenaamden „rooijen haan te laten kraaijen".

Men neme de oude kronieken ter hand, dan vindt men als het ware één doorloopend verhaal van in brand steken van kasteelen, platbranden van dorpen en gehuchten en niet zelden ook van steden, zoodat het niet te verwonderen is, dat uit de middeneeuwen, bij een reeds ongunstige grond- en luchtgesteldheid, om 's menschen kunst- en bouwwerken lang te doen in het aanzijn blijven, zoo weinig van beteekenis tot ons gekomen is. De steeds geheerscht hebbende verniel-en verbrandingszucht, die zich in onze geschiedenis, bijzonder in de vroegste tijden, onafgebroken voordoet en voornamelijk ten tijde der Hoeksche en Kabeljauwsche twisten, wordt waardig besloten door hetgeen tijdens den 80jarigen oorlog hier te lande door brand vernietigd is.

Wij willen hiervan slechts een klein bewijs geven, door de opsomming van eenige verbrande kasteelen, welke met honderden aanvullingen zouden kunnen vermeerderd worden.

Het Huis ter Aa, tusschen Nieuwersluis en Breukelen, in 1672 door de Franschen verbrand.

Het Slot van Abcoude, in 1268 door GIJSBRECHT VAN AMSTEL verbrand.

Het Huis Abspoel, in 1574 verbr. door de Spanjaarden.

Het Huis Adrichum, door de West-Friezen verbrand.

Het Huis Albrechtsberg, in 1132 verbrand door Graaf FLORIS den Zwarten.

Het Huis Altena, in 1517 door FELIX van Oostenrijk verbrand.

Het Huis Altena, bij Delft, in 1573 door de Spanjaarden verbrand.

Het Slot van Arkel, in 1412 verbrand.

Het Slot van Asperen, door Graaf WILLEM I van Holland verbrand.

Het Huis Assendelft, in het begin van 1400 door de Haarlemmers verbrand.

Het Huis Boshuisen, bij Leiden, in 1573 door de Spanjaarden verbrand.

Het Huis Brederode, in 1436 door de Kabeljauwen uit Haarlem verbrand.

Het Huis Bulgersteyn, in 1426 door WILLEM NAGEL met zijn bende verbrand.

Het Huis Develsteyn, in 1572 door de Spanj. verbrand.

Het Huis ten Donk, in 1575 door de Spanj. verbrand.

Het Huis Duivenvoirde, in 1394 door KOENRAAD CUZER verbrand

Het Huis Dullenberg, in de Betuwe, door die van Lynden in 1318 verbrand.

Het Huis ter Dussen, in 1572 verbrand.

Het Slot a/d. Eem, in 1481 door die van Utrecht verbr.

Het Huis te Egmond in 1208 door Graaf LODEWIJK VAN LOON verbrand.

Het Huis Eversteyn in 1406 door Gr. WILLEM VI verbr.

Het Kasteel 't Gein in 1356 verbrand door Heer GIJSBRECHT VAN IJSSELSTEYN.

Het Huis Gildenborg in 1374 verbrand in den twist tusschen Utrecht en Holland.

Het Huis Gunterstein in 1672 door de Franschen verbr.

Het Huis ten Ham in 1481 door de Utrechtenaren verbr.

Het Huis Heemstede in 1394 door KOENRAAD CUZER verbrand. Opgebouwd, in 1404 door de Haarlemmers weder verbrand.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Het Huis Hermelen in 1481 door de Utrechten. verbr.

Het Slot Hodenpyl door de bende van WILLEM NAGEL in 1426 verbrand.

De Stad IJsselsteyn in 1466 door de Gelderschen geheel verbrand.

Het Slot van Kapelle a/d. IJssel door WILLEM NAGEL in 1426 verbrand.

Het Huis te Kleef in 1573 door de Spanj. verbr.

Het Huis te Koulster in 1517 door de Geld. verbr.

Het Huis Kroonenburg in 1296 als aan VAN VELZEN toebehoorende, verbrand. Opgebouwd zijnde, in 1374 weder verbrand door JAN V. HOORN, Bisschop v. Utrecht.

Het Slot Liesveld door de poorters van Dordrecht, Gouda en Schoonhoven gezaamlijk verbrand.

Het Huis Marquette verbr. in 1425 door de Kennemers.

Het Huis Mattenesse in 1351 door Hertog WILLEM V verbr.

De Stad Medemblik in 1517 door de Gelderschen op één huis na verbrand.

Het Slot en de Stad Muyden in 1356 verbrand door Bisschop JAN VAN ARKEL.

Het Huis Nyenrode in 1481 door de Utrechten. verbr.

De Stad Nieupoort in 1516 door de Gelderschen verbr.

Het Huis Paddepoel in 1394 door KOENRAAD CUZER verbrand.

De Stad Oudewater in 1349 door Bisschop JAN VAN ARKEL verbrand.

Het Huis Polanen door de Delvenaars in 1359 verbr.

Het Huis Rhijnesteyn in 1416 door de Utrechtenaars verbrand.

Het Huis Rhijnauwen in 1450 door de Utrechtenaars verbrand.

Het Slot Spangen in 1359 door de Delvenaars verbr.

Het Huis Velzen in 1297 door de Kennemers verbr.

Het Huis Zanthorst in 1394 door de bende van COENRAAD CUSER verbrand.

Al genoeg staaltjes, meenen wij, van de verbrandingswoede van vroeger tijd, om ons met verkwikkelijker onderwerp bezig te houden, namelijk met de daartegen overstaande voortdurende trouwe zorg, door vroegere Stads-Regenten genomen, tegen het woeden van het verschrikkelijkst element, het vuur.

Wij kiezen daarvoor ditmaal de zorg tot wering van brand te Rotterdam, waarvan men tot heden zeker nog niet te veel te lezen gekregen heeft, alhoewel het de eenigste stad is, zoo ver wij weten, alwaar eenmaal eene speciale Brandweer Courant uitgekomen is en wel in de jaren 1870—1873, bij ZIJDEMAN en MUSLY, groot 4o., welke courant allengs zeker al tot de zeldzaamheden is gaan behooren.

De oudste bekende keur op de Brandweer te Rotterdam is van omstreeks 1380. Zij is wel is waar reeds voor een gedeelte uitgegeven door den heer Dr. R. FRUYN, Hoogleeraar te Leiden, in de Nieuwe Bijdragen voor rechtsgeleerdheid en wetgeving, maar alzoo wel het minderdeel onzer lezers, dat belangrijk werk zullen bij de hand hebben, achten wij eene mededeeling er van alhier niet al te overbodig.

Zij luidde aldus:

Item so wanneer dat men die virclocke ouerluyt off die Gasthuys clocke slaet so zel elcman te brande comen mit ketelen mit scietvaten mit beryen ende tobben daer op, op iii ℔. Ende nyement gheen wapen te brande te brenghen dan elcman een spoddyer, (1) een harsenyer, (2) bilen ende haken, op III ℔. Ende wie anders wapen te brande brochte verbuert X ℔.

Item wie enich goet verlore dat hi te brande brochte als voerscreuen is ende dat yement vonds of hadde, dat soude hi des ander daghes daer na voer zyn duere hanghen ende wie dat niet en dede ende daer in beuonden worde van Scepenen of Raet, verbuert III ℔. Ende vonde mens niet, die poorte zoudet ghelden bi des ghene eede diet verloren hadde.

Voort en zel nyement zyn goet vluchten die brant en is hem in vyff huysen na op III ℔. Ende elc man te brande te comen op III ℔.

Item so wie enich vechtelyc maecte binnen den brande, dat is gheliken off hi Scepenen wederzeide. Ende voert so wie brant verhulsterde (3) binnen zinen huse ende mens buten eerst ontwaer worde verbuert III ℔.

Item so zellen elcke twe bregmeysters In elc vyrendeel (4) hebben ende houden een vyerpanne. Ende daertoe van Staets (5) hondert turken ende wanneer men die brant clocke slaet, zellen dan die bregmeysters elc mit haer vyerpannen comen te brande off doense brenghen ende die ontsteken ende settense daer mense behoeft ende daer by bliuen off yement daer by scicken op 't vierendeels cost ter tyt toe dat die brant gheut is op iii ℔.

---

(1) In de uitgaaf van Dr. FRUIN staat abusief „Spoedyer." Wij gelooven dat hier met Spoddyer sportladder bedoeld wordt.

2) In dezelfde uitgaaf staat geheel fautief „harsiener." Wordt met „harsenyer' wellicht een dubbele ladder een ladder met hengsels bedoeld?

(3) Verhulsteren = verborgen houden.

(4) Den 23 Julij 1373 was Rotterdam verdeeld in 4 vierendeelen onder welke, het toen reeds voor een zoo kleine stad, talrijk aantal bruggen, ter onderhouding verdeeld waren.

(5) Stadswege.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ende elc virendeel sal hebben xxv emmers ende elcx ses gieters, tusschen dit en Sinte Jacobsdage, naest comende op een buet van iii ℔.

Ende die emmers en die ghieters sullen die breggemeesters in elck virendeel bewaeren, gelyc den anderen virendeels guede. Ende elc virendeel sal daer toe noch hebben vier ladderen elcx van 24 sporten.

Item so wie enighe ketelen off emmers off oesvaten (1) off dyer ghelyc daer men mede te brande quame off enigherhande goet in den brant aenvinghe off thuys droghe dat proper zyn eyghen niet en ware dat hilde die Here mitten gherecht an hem ende dien souden si so corrigeren dat hem een anders ewelic hoeden mochte.

De navolgende toevoeging is van 28 dagen in Juni 1466.

Item is gekuert by den Schout mitten gerechte, dat alle diegene, die eygen huysen hebben binnen der stede ende geen emmers en hebben, die sullen elcx een emmer daerin hebben op een buet van xv s., daerof den Schout ii s. Ende zo wie huysen te huyr hebben staende, daer sal den eygenaer oick een emmer in besorgen, op te buet voirseit. Ende elke twee huysen met weeken dake gedect, sullen hebben een ladder, die drie of iiii sporten boven de oysen (2) gaen mach, op te buet voirseit. Ende elke twee husen sullen hebben een corte leer van vii of viii sporten mit twee yseren haken.

Item zo sullen alle backers, brouwers, wewers, smeden, ende alle pottemakers, elcx doen maken ende houden eene tubbe met twee hantgaten, en daermede te brande comen alst te doen is op een buet van iii ℔.

Men zal moeten erkennen dat deze brandkeur nog zeer primitieve toestanden aantoont en zij belette dan ook niet, dat de stad nu en dan deerlyk door groote branden geteisterd werd, dienaangaande vindt men in een Schepen-memoriaal de volgende aanteekeningen.

„Item int Jaer dusent iiiic ende ij (1402) ses dagen in Septembri branden van der Kerestraet tot Rotterdam westwaerts op, die nyen poorte ende die lomberstraet totten raem toe." Dus zoo wat een derde gedeelte van de toenmalige stad.

Int Jaer dusent iiijc ende drie (1403) 'sdaechs na Sinte Joris dach brande tot Rotterdam van den gasthuyse tottet Westnyenlant.

Item doemen screef dusent iiijc xxxi (1431) op Sinte Margrieten dach brande tot Rotterdam van de Kerestraet westwaerts op ende oick twestnyenlant.

Int jaer iiiic Lxiiii (1464) opten vyften dach van Meye tsaterdaechs na middach brande Rotterdam van 't Clooster opt oosteynde westwaerts langes die hoochstraet tot HARPER GEERYTS zoons huys toe, daer nu in woent WILLEM VAN REYMERSWAELE de Schout, an beiden syden. Ende dat oostnyenlant ende die mandemakersstraet sonder die hordemakersstraet.

Ende buten der stede vest brande een huys.

Van al die branden vindt men in de Kronyken der stad met geen enkel woord melding gemaakt. Honderd jaren later na laatstgemelden brand namelijk op 10 Julij 1563 woedde er bijna precies zoo'n brand als in 1464. Zij begon in de Westmolensteeg bij de Markt en kwam uit een Kuipershuis, toen verbrandde het Westnieuwland, de Rijstuin, de Hoofdsteeg, de Houttuin, de Groenendaal, het oosteinde van de Hoogstraat, met het Predik-Heeren Klooster (later het Gasthuis), de Oostpoort, de Goudsche Wagenstraat, de Goudschepoort, benevens wel 60 schepen. De stad had dan ook geruimen tijd noodig om weder op streek te komen.

Het was echter niet uitsluitend Rotterdam dat voormaals zoo door brand geteisterd werd, het was als het ware een chronische kwaal van de meeste steden in de middeneeuwen.

In het zooeven gemeld Schepen Memoriael vonden wij nog de volgende aanteekeningen:

„Int jaer ons Heeren 1421 doe was een grooten brant t'Amsterdam na Paesschen."

„Op Sinte Pieters en Pauwels nacht
ten 12 vren als an quam den dach
Int jaer xiiiic vyftich en zeven
Te Dordrecht dat op die tyt bleuen
In den brande vele luyden doot
Want den brant die was zo groot
Dat al off brande sonder abuysse
van westen in tots sacraments gasthuysse
an poortzyde an lantsyde als men mochte marcke
ende daer toe brande die groote kercke
Ende alle die in den brande bleuen
wil God syn ewige glorie geuen."

„Int Jaer 1463 binnen somer brande in de Stad van 's Hertogenbusse omtrent 1500 huysen. Ende die stede van Naerden all stamen off datter luttel bleef.

Item in de Stede van Bommel drie hondert husen.

Ende int selfde jaer op Sinte Pietersdach ad vincula brande die Stede van Steenbergen al 't samen off op 25 huyssen na off daeromtrent ende sonder die Kerc.

Ende die 25 husen off daeromtrent worden all 't samen gedistrueert sonder brant van een onweder van donre die was opten iii dach van Junio 1464."

Na den grooten brand van 1563 wilde de regeering dan ook niets meer van rieten daken en houten huizen weten en werden zware boeten op het maken er van gesteld.

De verwikkelingen met den koning van Spanje maakten echter dat aan dat verbod zoo bijzonder streng de hand niet werd gehouden, doch toen men na het vertrek der Spanjaarden uit de stad en hare omgeving, weder eenigszins tot adem kwam, was een der eerste zorgen van de Vroedschap om de wering van brandgevaar weder in behandeling te nemen en vindt men dienaangaande aangeteekend:

Vergadering gehouden den 7e Meye 1575, Present beyde Burgemeesteren en alle de Vroedschappen, sonder HELMDUYNEN, WILDE en PIETER FRANS THOLLENAER.

„In de voorschreve vergadering is gestemt ende geaccordeert dat de Burgermeesteren ende Weth op te getimmerde weecke daeken sullen maken ordonnantie ende Publicatie doen van geen verdere weecke daeken te mogen timmeren ofte maeken, ende de geene die gemaekt sijn, staende dese beroerte, sullen ter discretie affkeuren, verklaerende voorts dat sy luyden approbeeren de ordonnantie op 't Stuck van de weecke daecken by myn heeren de

(1) Oesvaten = hoosvaten, vaten om water mede te hoosen of te scheppen.

(2) Oysen, vermoedelijk verbastering van ardoysen, leijen, daar het dak mede gedekt was, dus het dak.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vroedschappen naer dato van de grooten brant in den Jaere 1563 gemaekt."

De eerstvolgend bekende Keur tot wering van brand is van het jaar 1659. Zij is gedrukt, doch zoo hoogst zeldzaam dat waarschijnlijk het exemplaar er van dat in het Gemeente-archief berust het eenige overgeblevene is. Zij is in zoo vele opzichten merkwaardig dat wij vermeenen onze lezers genoegen te zullen doen door haar hier mede te deelen. Haar titel is:

Keure ende Ordonnantie, op 't stuk van den Brandt weringe ende Slissinge van dien, soo binnen de Mueren: als in de Jurisdictie der Stadt Rotterdam.

Tot Rotterdam. Bij PIETER VAN WAESBERGE, ordinaris Drucker der Voorsz. Stadt Aº. 1659. kl. 4º. 64 blz.

Alsoo Schoudt, Burgemeesteren ende Schepenen der Stadt Rotterdam, bij experientie, ondervonden hebben dat Godt de Heere Almachtigh dese Stadt menighmael met ongeluck van Brandt heeft besocht, ende het Ampt der Magistraten vereyscht dat d'selve, tegen de faulten, negligentie ende versuymenissen van hare Ondersaten, waerdoor den brandt meerendeel wordt veroorsaekt, met de beste ordre, henluyden doenlyck, versien, alsmede alle confusie, ende disordre, by tyde van brandt, ontstaende helpen weeren, soo ist dat Schoudt, Burgermeesteren ende Schepenen ghekeurt, geordonneert ende ghestatueerd hebben, sulx zy keuren, ordonneren ende Statueren mits desen, de Poincten en Articulen hierna volgende:

1. In den eersten dat niemant eenige Huysen, Schuyren, Bargen ofte Lootsen binnen de voorsz. Stadt met weeckdack sal mogen decken ofte eenige Riede-wegen ofte Heyningen maecken op peyne van 50 Car. guld. van 20 stuyv 't stucq, ende dat deselve datelijk, tot kosten van den Eygenaer, by bestedingen van den Officier deser stadt, sullen worden afgebroocken ende gedemolieert.

2. Gelijck mede niemant tot Heyningen ofte scheyden, van Erven leggende aen 's Heeren straten sal vermogen te stellen houte Scheydingen, insgelyx mede geene Huysen, Lootsen ofte schuyren te timmeren, ofte te maeken met houte Gevelen, ofte oock te gebruyken plancken ofte delen tot Scheydinge van eenig huys, 't zij voor aen de straet, achter, ofte ter zijden van d'selve Huyse ofte Lootsen, ofte waer hetselve soude mogen wesen: alwaer het schoon, dat die van binnen met Steen wierden beset, op peyne als voren.

3. Sal mede niemant eenige houte gevelen van Huysen, ofte Loodsen binnen de wallen voor desen gemaeckt, vermogen te vernieuwen, repareren ofte staende te houden; maer sullen d'selve moeten blijven staen in voegens d'selve zijn staende ter tijdt ende wijlen toe dat die van selfs zullen comen te vergaen op peyne, als voren.

4. Niemant sal vier mogen branden dan op bequame Steene haert-steden ende onder steene Schoorsteenen binnenshuys staende, op peyne van 6 guldens.

5. De Brouwers, Broot, Pastey ende Banequet-backers, Verwers soo van Laeckens, Saeyen, Zijde en Wolle kousen, Linden als andere waeren, Taenders, Brandewijnbranders, Pottebackers, Suykerbackers, Geelgieters, Loodgieters, Tinnegieters, Knoopgieters, Hoornbrekers, Hoedemakers, Wassmelters, Kaersmakers, Smeersmelters, Hars, Harpeus ende Sulpher smelters ofte versetters, Seepsieders, Suyckerraffinadeurs, Smits, Slootmaeckers, Spiesmaeckers, Olyslagers, Pot-asch-branders, Gout- ende Silversmeden, Koffermakers, Balansmakers, ende allen anderen eenigh vier, tot bevorderingen van hare neringe, boven hunluyden ordinaris Huyshoudinge van noode hebbende, sullen geene Ovens, Smitsen, Eesten, Furneusen, Ketels ofte andere wercken tot vier plaetsen, ingelijx mede geen Traen, ofte Oly-backen, ten behouve van haerlieder respective Neringe vermogen te maecken, stellen, doen maecken, nochte oock hermaecken, sonder voorgaende consent van de Brantmeesters van haer wycken ende Reedetreckers; op peyne van 25 gulden, soo wel by d'Eygenaers als Metselaers ende Timmerluyden respectiv. te verbeuren ende dat voorts hetselve werck sal moeten worden gedemolieert tot haren costen.

6. Niemant sal binnen dese stadt vermoghen Smeer te smelten, Kaerssen te maecken, Swavel ofte Salpeter te rafineren, Vermillioen, Vernis ofte Tarpentyn te maecken, nochte versetten aen eenige binnen Straten, ofte Stegen deser Stadt, maer sal yeder gehouden zyn daer toe te gebruycke Huysen ofte plaetsen gelegen aen de Vesten, zynde met harden daecken gedeckt ende met steenen mueren omringt, sonder dat oock yemant 't gunt voorz. is sal vermogen te doen dan by dage, alles op een boete van 25 gulden.

7. Ende sullen daer en boven gehouden syn daarop te halen de Brantmeesters van het Wyck, mitsgaders de Reedetreckers deser Stadt, ende van d' selve versoecken Acte om haer werck te mogen maecken, voor, ende aleer met het maecken van dien voort sal mogen worden gevaren, alles op peyne van 25 guldens te verbeuren soo wel by den Eyghenaer als by den Timmerman ofte Metselaer, die 't selve sal hebben ghemaeckt, ende dat daer en boven 't selve werck by den Heer Officier tot kosten van den Eygenaer, datelyk sal worden besteedt omme afgebroocken ende herstelt te worden in sulcker voeghen, als 't selve by de Heeren van de Wet sal worden geordonneert.

8. Alle balcken, muerplaten, ooren van binten, armen van Schoorsteenen, mantels, noten, blockeels van vlier-bindten, stryckhouten komende teghens eenighe schoorsteenen, ovens, eesten ofte andere plaetsen, daer men vyer stoockt, sullen worden versien van buyten met een heele steen, ende oock, des noodt zynde, aen het eynde met een kopere ofte ysere plaet, ofte andersints alles soodanigh, als de Brandtmeesters ende Reedetreckers tot weringe van brandt oordeelen sullen dienstigh te zyn, op peyne van 25 gulden, soowel by den Eygenaer, als by den Timmerman ofte Metselaer.

9. Een yegelyck sal gehouden zyn syne schouwen soo hoogh te maecken dat desselfs gebuyren van de roock, voncken nochte andersints daer door geen pericul van schade komen te lyden, ende ten minsten d'selve tot vier voeten, boven de Nocke, ofte vorsten des dacks moeten opmetselen ter ordonnantie van de Brandtmeesters ende Erfscheyders, d'welcke sonderlinge reguard sullen nemen op de standt ende hooghte van de schouwen van de Brouwers, Backers, Smeden, Verwers, Brandewynbranders, Hoedemakers, Balansmakers, d'welcke harpeuys ofte sulpher rafineren ende dier gelycke; ten eynde de Bueren niet verkort ende alle pericul van brandt dien aengaende gheweert werde, ende sullen tot dien eynde gheen houte schoorsteenen alhier ter stede moghen ghemaeckt, ende alle houte schoorsteenen alreede ghemaeckt gedemolieert moeten worden, alles op de boete van 12 gulden.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

10. Niemandt sal vermogen op eenighe verdiepingen haertsteden te maecken anders dan op steene wulffelen, op peyne als voren.

11. De Ovens, Smitsen, eesten, forneusen, vaste Ketels ofte andere diergelycke wercken sullen soo verre van de gemeene mueren moeten worden ghestelt als de Brandtmeesters en Reedetreckers noodigh en dienstigh sullen achten, immers ten minste ter distantie van 6 duymen ende sullen oock de fundamenten van Ovens ende furneusen moeten worden gestelt beneden op de aerde, grondt ofte vloeren ende niet op eenighe Kameren ofte Solderingen; gelyck mede de kruyne van de Ovens niet sullen vermoghen te werden ghemaeckt naeder aen de solderinghen als ter distantie van 2 voeten. Alles op peyne vau demolitie en peyne als voren.

12. Niemandt sal eenighe huysen, lootsen, schuyren ofte leuyffen 't zij in 't geheel, ofte ten deele vermogen te teren ofte doen teren, op peyne als voren.

13. Men sal van nu voortaen aen geene Eesten mogen maecken eenigh houtwerck; maer sullen d'selve moeten worden ghemaeckt met ysere balcken ofte latten, op boete van 25 gulden.

14. De Brouwers, Moutmaeckers en de Brandewynbranders sullen ghehouden zijn alle hare Eesten ende Brouw-schoorsteenen ten minsten alle maenden eens te doen reynighen ende schoonmaecken; op peyne van 12 guldens.

15. De Brouwers ende Kuypers en sullen voortaen haer vaetwerck niet vermoghen te heeten nochte doen heeten in beslote straten ofte stegen ende oock niet op andere straten, dan voor haer Brouwerye ofte woonplaetse, op peyne als voren.

16. De schoorsteenen van de Kuypers sullen moeten worden gemaeckt ten minste $3\frac{1}{2}$ voet wyt, en sullen de Kuypers altydt bij haer moeten hebben een tonne met water ende een dweyl, op peyne als voren.

17. Niemandt sal binnen syn huys, kelders, schuyren, lootsen, erven ofte elders, meer Buskruyt mogen hebben als thien pondt, op verbeurte van hetzelve kruyt ende tien guldens daer-enboven.

18. Alle schippers, 't sy dat d'selve zyn varende op zee, ofte de Binnen-stroomen, sullen gehouden syn, voor ende aleer van Stroom tot binnen den Boom ofte Havens deser Stadt te schieten ofte haer ladingen te lossen, het Buskruyt, 't welk sy in hebben, uyt haer schip te bestellen in de kruyt-toorn deser stadt, omme aldaer by de Stads-Konstapel bewaert te werden ter tydt toe sy met hare schepen uyt dese stadt sullen vertrecken ende niet eerder in te nemen ten sy buyten den Boom zyn gheschoten, op peyne van *f* 25,—.

19. Niemant sal voor de stadt ten ancker mogen leggen, veel minder binnen de stadtsboomen mogen komen met geladen geschut, op peyne, indien 't geschut geladen is met scharp, den contraventeur sal verbeuren 100 gulden ende alleenlyck met kruyt geladen 25 gulden.

20. De Buskruyt-verkoopers ende allen anderen, by ghelegentheydt eenigh Buskruyt by haer luyden hebbende, boven de thien ponden, sullen ghehouden zyn 'tselve aenstondts, soo wanneer hetselvige binnen dese stadt sal zyn gekomen, te brengen in de voorz. kruyt-toorn, ende 'tgene sy boven de tien ponden daeruyt lichten, aenstonds brengen ofte doen brengen buyten dese stadt, op peyne van 12 guldens.

21. Sal mede gheen Buskruyt mogen werden gesleept ofte gekroden langhs de straten, maar sal 'tselve met een schuyt ofte boot uyt ofte in de voorsz. kruyt-toorn ghebracht werden op peyne van 6 guldens.

22. De scheepmaeckers ende anderen sullen geen geslaghen want pecken ofte teeren nae der sonnen ondergangh, nocht oock by groote winden buyten's huys, ende als syluyden andersints, ten behoorlycken tyde, pecken ofte teren, sullen d'selve by haer moeten hebben een tobbe met water ende sant; mitsgaders een groote ledige tobbe, waarmede sy luyden de peck ofte teerketel, des noot synde, kunnen overstelpen ende decken, op peyne als voren.

23. Niemandt en sal binnen dese stadt in eenige huysen, kelders ofte andere plaetsen, daer men gewoon is te vieren, te mogen leggen eenigh peck, teer, swavel, traen, vermillioen, vernis, ofte tarpentyn, insgelyx geen hoy, stroo, matten, riet, kolen oft besemakers-hey; maer sal alle 't selve geleyt moeten worden in besloten huysen, schuyren ofte kelders, daer men geen vyer aen en leyt op peyne van 12 guldens.

24. Niemandt sal binnen de voorsz. plaetsen mogen komen met vuyr, ofte licht dan in besloten lantaernen op peyne van 6 guldens.

25. By aldien in eenigh schip brandt quame te ontstaen, sullen de Schipper ende Reeders ofte Eygenaers van 't schip gehouden zyn te vergoeden alle soodanighe Brandtemmers, als in den brandt sullen worden vermist, insgelyx mede de beschadighde brandtemmers doen repareren, waer voren schip ende goed overigh bevonden werden ghehouden wort voor ghearresteert, sonder datter eenige denunciatie van arrest van noode wesen sal, ende sal niemant soodanigh Schip van syn plaetse moghen voeren sonder consent van den Officier, op den boete van 200 guldens, boven de voorsz. vergoedinghe ende reparatie van de Brandtemmers.

26. Niemandt sal vermogen beneden in de huysen, die bewoont worden, eenigh hennep ofte vlas te leggen, sonder 't selve te behangen ofte bekleeden met linnen ofte wolle ten minsten ses voeten hoogh van de aerde af te rekenen, op peyne van 3 guldens.

27. Van gelyken sal niemant in Hekelhuysen ofte ter plaetse, daer vlas leyt, mogen komen met vyer, ofte licht, tensy 't selve licht met een lantaeren is besloten ende sullen oock de heeckelsters ofte vlasters, soo langhe sy by de kaers wercken geen vyer by haer mogen hebben ofte ghebruycken, alles op peyne als voren.

28. Sal mede niet moghen werden ghevlast, ofte ghehekelt by de kaersse dan 's morgens nae de klocke vyf uyren, ende 's avonds voor de klocke negen uyren, op peyne van 3 guldens te betalen by den Bewoonder van 't huys, daer sulx sal worden gedaen.

29. Niemandt sal vermogen eenige doove-kolen te leggen in tonnen, manders, houte backen ofte andere materialen, d welcke lichtelyck vyer ontvangen, op peyne van 6 guldens.

30. Soo waer bevonden wort datter kaerssen ergens tegen hout aengeplackt zijn in eenigh huys ofte schip, sal den bewooner des huys, ofte schipper van t schip verbeuren 6 guldens.

31. Niemant sal vermogen eenige assche ofte vyer op de straten te werpen, op peyne van 3 guldens.

32. Alle Eyghenaers van Huysen binnen dese stadt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sullen gehouden zijn sich te versien van soo veel Brandt-emmers, als tot laste van dien zyn of sullen worden gestelt, geteyckent met de Letter van 't Wyck, daerinne de Huysen staen ende genombreert naer de ordre van 't quartier van 't selve Wyck, ende van soodanige groote, als hier na volght; op peyne van 3 gulden op yeder emmer te verbeuren, en belangende de Huysen, waervan de eygenaers woonachtigh zyn buyten de jurisdictie deser stadt, sullen de kosten van de brandt-emmers ende de voorsz. boeten by den huyrder worden verschoten ende van de huyrpenningen afgekort, ende sullen die gene d' welcke zyn wonende in eenige steeghjens ofte sloppen, ghehouden zyn den Brandtemmers daer op d'zelve zyn of sullen worden gestelt, te brengen en altydt laten hangen in soodanige huys, als by Brandtmeesters sal worden ghcordonneert.

33. Ende sullen by Schoudt, Burgemeesteren ende Schepenen worden gestelt een ofte meer Brandtemmermaeckers die ghehouden sal, ofte sullen zyn hem, ofte haer daer toe te verbinden ten minsten voor den tyd van twaelf jaeren, ende de Brandtemmers te maken van goet gheloeyt leer, van een ofte ten hoogsten van twee stucken, beset met goede banden twee duymen breet, ende met drie banden op ende neder wel vast genaeyt, wesende de binne-diepte van den bodem af tot boven op de kant 11½ duym, de wytte van 'den bodem, binnen zyn kanten 6½ duym, de breette van de voet 1 duym, ten minsten vyf leer dik ende driemael om genaeyt, sullende den bodem selfs ooc moeten wezen van goet, styf ende wel geloeyt leer, wel bezet ende met drie banden genaeyt, ende de wytte van de emmers boven in de binnen kanten 9½ duym, alles ende elck van dien wel meerder maar niet minder; sullen de voorsz. emmers moeten wesen met een lere-belegsel tusschen den randt van goed leer, ende de hengels in de ronte, ofte hooghte te rekenen 17 duymen, wel sterck beset, ghelyck de naden van den bodem, de emmers van binnen wel geharpuyst naerden eysch van 't werck, alles op verbeurte van de emmers die anders bevonden sullen werden te zijn ghemaeckt, ende daeren boven noch 3 gulden op yeder stuck van 'dzelve.

34. Voor yeder Brant-emmer in voege voorsz. gemaekt, sullende Burgers ende Ingezetenen gehouden wesen te betalen 2 guldens ende 4 stuyvers.

35. De Brant-emmermaeker sal ghehouden zijn alle de brandtemmers te houden in behoorlyke reparatie, waervoren den Burgers ende Ingesetenen gehouden sullen wesen aen d' selve jaerlyx voor yder emmer te betalen 2 stuyvers. Welcke by weygeringhen van promte betalinge, by parate executie sullen moghen werden gheinnet.

36. Een yeder sal de Brandt-emmers ter plaetse daer d'selve gebesicht zyn, moeten laten blyven, sonder d'selve van daer te mogen halen ofte doen halen schoon, genomen d'selve yemants eygen mochten zyn op peyne van 6 guldens op yder emmer, die sal wesen wegh gehaelt, ende sal de brandt-emmer-macker gehouden zyn aenstonts, nae den brandt een yeder zyn Brandt-emmers te restitueren.

37. De Inwoonders van huysen, 't zy eygenaers ofte huyrluyden die eenige brandtemmers in den brandt sullen komen te verliesen, sullen binnen den tijdt van 14 dagen, 't zelve den Brantemmermaecker moeten bekend maecken, op peyne dat zy tot haer eygen kosten binnen den tijdt van twee maenden haer weder van Brandemmers sullen moeten versien.

38. Diegenen, die eenige Brandtemmers in den brandt verloren heeft, sal van de Brandtemmermaecker ghehouden zijn een briefken af te vorderen, inne houdende den tijdt, op welcke hij sulx zal hebben bekend gemaekt.

39. In plaetse van alle welcke verloren emmers de Brandtemmermeester gehouden sal syn andere te leveren binnen den tijdt van 2 maenden, op peyne van 3 guldens op yeder emmer, in welcken gevallen den Burgeren gehouden sullen sijn de negligentie van den Brandtemmermaeker aan de Brandtmeesters bekendt te maeken, welcke soodanige Burgers in de plaetse van haren verloren emmers nieuwe ten koste van den brandtemmermaeker sullen leveren wt de Brandtemmers, die tot dien eynde op het Stadtshuys sullen werden bewaert.

40. Ingevalle yemandt bevonden wordt valschelyck te hebben aen-gegeven dat syne Emmers in eenighen brandt verloren zyn, ende sulx onwaerachtigh wierde bevonden, sal d'selve verbeuren de boete van twaelf guldens.

41. Niemandt sal eenighe Brandt-emmers ergens anders toe vermogen te gebruycken dan ter plaetse van Brandt op ghelycke poene.

42. De Brandt-emmers, die onbequaem sullen worden bevonden, omme in de Brandt te werden ghebruyckt, sullen by de Brandmeesters aen stucken worden gesneden, ende sal den eygenaer, in plaetse van d'selve, nieuwe ghehouden zyn te koopen.

43. De Huyr-luyden sullen ghehouden zyn ter expiratie van haro huyre, de Brandt-emmers tot de Huysinghe by haer bewoont behoorende by d'selve huysinghe te laten, op peyne van 5 guldens op elcken Emmer te verbeuren; Ende in cas van verkoopinge van eenige huysen, sullen de koopers de brandt-emmers daertoe behoorende moeten volgen.

44. Niemandt sal eenighe Brandt-leer, ofte Brandtleeren tot syn particulier gherief vermooghen te gebruycken; op peyne van 12 guldens.

45. Wanneer eenigen brandt binnen yemandts huysinge ofte schip komt te ontstaen, sullen de Inwoonders ofte die binnen Scheepsboort zyn, sulx niet mogen verheelen ofte verswyghen, maer ghehouden zyn overluyt buyten 's huys, by, ofte op het schip brandt te roepen, op eene boete van 50 guldens, ende correctie van Schepenen ingevalle den brandt eenighe voortgangh neemt, sulx dat d'selve sich buyten 's huys ofte schip openbaert.

46. Indien by nacht (dat Godt verhoeden wil) eenigh brandt mochte komen te ontstaen, sal een yeghelyck een lantaern ende licht voor de deure ghehouden zyn te hanghen, op een boete van 10 stuyvers.

47. Ende belangende de Burgerwacht, d'selve sal ten tyde van Brandt haer praeciselyck moeten reguleren, naer de Ordonnantie op 't stuck van de wacht gemaeckt.

48. Alle inwoonders die woonachtigh zyn in 't Quartier ofte wyck, daer eenigh brandt mochte komen te ontstaen, sullen gehouden zyn, op 't spoedighste, haer persoonlyck met hare brandtemmers by den brandt te begeven op een boete van 6 guldens, ten waere yemand uyt de stadt ofte sieck waere, waerop in discretie zal worden gelet; gelyck mede alle inwoonders van de twee naest gelegene wycken gehouden sullen zyn haere brandtemmers ter

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

plaetse van den brandt te brengen ofte laeten brengen op peyne als voren.

Doch sullen de inwoonderen van verdere ofte andere wycken daer niet in gehouden zyn, tenwaere haerluyden by de Brandt-meesters van 't quartier daerin zy luyden woonen sulx werde geordonneert. Op gelyke boete.

49. Niemandt zal ter plaetse daer brandt is by nacht mogen komen met Mantels, op de verbeurte van dien, nochte sullen oock ter selver plaetse mogen komen vrouwen ofte kinderen, ten waere de vrouwen van de Maeghschappe ofte Gebuyren waren van den genen daer den brandt is, op de boete van 3 guldens.

50. Die ten tyde van den brandt moetwillighlyck eenige emmers in den brandt, ofte op 't lijf van d'onderstaende personen werpt ofte eenig ander moedwil bedryft, sal verbeuren de somme van 50 guldens, ende wyders, naer exigentie van saecken, by Schepenen arbitralyck gecorrigeert worden.

51. Soo wie, ten brandt gekomen sal zyn, sal ghehouden wesen de handen aen 't werk te slaen ende tot wttinge van den brandt sich ter plaetse, daer den brandtmeesters hem sullen ordineren, te voegen ofte andersints datelyck te vertrecken op peyne van 6 guldens.

52. De Huysen, ofte andere plaetsen daer gheen brandt en is, sullen niet moghen worden ontdeckt, maer de daecken nat ghehouden ende met natte zeylen overtrocken (is 't noot). Gelyck mede geene huysinge ofte mueren sullen mogen worden ter neder geruckt, dan door ordre van den Magistraet ende de Brandtmeesters aldaer praesent wesende, op arbitrale correctie van Schepenen.

53. Ten tyde van brandt sal de Magistraet haer laeten vinden op het Raedhuys deser Stadt, wt-genomen die gene, daer den brandt sal zyn, ofte in 't selve wyck wonen d'welcke haer van 't begin af aldaer sullen vervoeghen, omme beneffens de Brandtmeesters goede ordre te stellen ende doen houden.

54. Insgelyx sullen gehouden wesen ten brandt te komen tot wttingen van d'selve alle Makelaers, Bierdragers, Meters, Sacke-dragers, groote- ende kleyne Schuytvoerders ende andere, die eenige beneficie van de Stadt ghenieten, op peyne van 6 guldens.

55. Ende sullen de respective Hooftluyden van de voorsz. Gildens goet reguard moeten nemen wie van hare Gilde-broeders ten tyde van brandt souden mogen absenteren, ende soo veel doenlyck is, de namen derselve aen den Heer Officier bekent te maecken.

56. Alle welcke voorsz. personen tot slissinghe van brandt geordonneert, verboden wordt eenigh gelt ofte prouffyt daer voren te eysschen ofte ontfanghen, op de verbeurte van haer Poorterschap ende correctie van Schepenen, behoudens, indien yemandt debvoir doende, tot slissinge van den brandt gequetst ofte bezeert wierde, dat d'selve alsdan by den bewoonder van 't huys daer den brandt sal zyn ontstaen, bevryt sal worden van het Meesterloon, gerecompenseert voor syne smerte, ende voorts, tot onderhoudinge van vrouw ende kinderen betaelt voor den winst, die hy middelertydt soude mogben komen te derven ende dat alles ter arbitrage van den Gerechte.

57. Niemandt en sal ten tyde van brandt ter plaetse van, ofte omtrent den Brandt met eenigh geweer moghen komen, wtghenomen den Officier, de Subst.Schouten, de Dienaren van de Justitie ende de Burgerwacht.

58. Van gelycken en sal niemandt hem vervorderen ontrent den brandt eenigh gevecht, gekyf ofte rumoer aen te rechten, veel min yemand te quetsen, op peyne dat hy de facto sal worden gebracht in hechtenisse, gecondemneert in dubbelde vechtboete, ende daarenboven by Schepenen arbitralyck ghecorrigeert.

59. Opdat deze Ordonnantie exactelyck soude konnen worden naerghekomen soo wordt de voorz. stadt afgedeelt in 12 wycken.

60—71 bevat de aanwijzing dier wyken.

72. Alle welcke voorsz. wycken sullen worden besorght elck met twaelf bequame Brandtleeren, ses korte Haeck-leeren, vier Haecken ende hondert Brandtemmers alle geteyckent met de letter van de respective wycken, welcke Brandtemmers, ten huyse van de respective Brandtmeesters sullen worden verdeelt ende sullen daer en boven continuelyk op het Raethuys deser Stadt worden gehouden drie hondert Brandtemmers, waerover de sorge ende schouwe by desen wordt bevolen de Brandmeesters van 't Wyck No. 9.

73. Tot yeder wyck syn geordonneert ende gestelt drie Brandtmeesteren, hier na ghenomineert, sullende by veranderinghe van d' selve in hare plaetse worden ghekozen personen uyt de Oude Wet, oude Capitainen ende Lieutenanten deser stadt ofte andere ghequalificeerde Burghers. Welcke Brandtmeesteren ghehouden sullen syn ten brandt te komen met een witten stock seven a acht voeten langh boven gheschildert met vyer vlammen ende deser Stadt wapen, op het eerste geroep of gewach ende aldaer alle mogelycke ordre te stellen.

Gekomen zynde ten ouderdom van 't sestigh jaren sullen haer vermogen te excuseren.

74—86. Artikelen der Instructie van Brandmeesters.

87. Ende om te verhoeden de inconvenienten van dieveryen in den Brande, en sal niemandt onder pretext van eenige goederen te bergen, eenige na hem mogen nemen, dan die Vrienden ofte goede Bekenden zyn van den genen die in 't huys daer den brandt is, woonachtigh zyn, op arbitrale correctie.

88. Ende wordt alle denghenen, die eenige goederen, by tyde van Branden, aen d'een zyde gebracht, geberght, gehuyst, ofte gehooft sullen hebben, mits desen scharpelyck belast ende bevolen, dat zy alle soodanighe goederen, binnen den tijdt van 24 uyren daerna brengen, leveren ofte doen leveren in handen van den Eygenaer van dien, ofte op 't Stadthuys aen handen van die van denGherechte, op peyne dat de contraventeurs aen lyf en goet als dieven sullen worden gestraft ofte andersints gecorrigeert.

90. Ten eynde een yeder Burger ende Ingeseten mogte weten waer yder Brandtmeester is wonende, sal voor desselfs Huysinghe ghehangen ofte gespykert worden een Bordeken, daerop geschildert staet een Brantemmer met de woorden Brant-meester.

91. Die van de wet deser Stadt sullen in der tijdt, by 't overlyden ofte verhuyzen van eenigh Brandtmeester, aanstondts een ander in desselfs plaats surrogeren.

92. Ende omme, soo veel doenlyck is, wegh te nemen alle occassien, waerdoor, buyten dese Stadt in de jurisdictie van dien, eenigen brant mochte ontstaen, soo hebben die van den Gherecht gekeurt ende geordonneert, dat om nu voortaen geene woonhuizen aldaer moghen werden ghedeckt dan met harde daken, ende dat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

die ghene, d' welke alreede anders souden mogen zijn ghedeckt niet sullen mogen werden gerepareert dan met harden dack op peyne van 50 guldens ende dat hetselvige datelyck tot kosten vau den eygenaar, by bestedinge van d'Heer Officier, sal worden af-gebroocken.

92. Dat wijders alle Huysen binnen de selve Jurisdictie staende van nu voortaen sullen worden gestelt op soodanigh ghetal van ladders, haecken ende brandtemmers als by die van de Wet sal worden geordonneert.

94. Dat mede by die van de Gherechte buyten de voorsz. Stadt in de juristictie jaarlyx sullen worden gedaen twee Brandtschouwen, d'eerste precies den eersten Maendagh in May, te weten, binnen Rubroeck, Kleyn-polder ende de Noortzyde van de Rotte, ende de tweede op den Maandagh voor de Jaarmarct der voorsz. Stadt aen beyde zyden van de Schie ende binnen den dorpe van Overschie, soo verre de jurisdictie deser Stadt aldaer is streckende.

95. Ende sullen, ten voorsz. schouwdagen, een yegelyck buyten de voorsz. stadt in de voorsz. jurisdictie wonende gehouden zijn hare leeren, haecken ende brandtemmers vol water voor de klocke acht uyren te zetten voor hare deuren, op de boete van 6 guldens.

96. Alle de voorsz Geldtboeten sullen worden geappliceert, een derde part ten behoeve van den Heer Officier, die d' executie sal moeten doen, een derde part voor den Armen, ende 't resterende derde part voo- den Aenbrenger, of die de Bekeuringen sal komen te doen.

Aldus gedaen ende gearresteert den 18 Octobris 1659.
Praesent Mr. F. VERBOOM, Schoudt. J. VAN BERCKEL, J. DE REUS en Mr. C. PRINS, Schepenen.

GEBOORTEN.

Bevallen van een Dochter, J.H. de Jong—van den Broek Humfrei.
Gouda, 20 Jan. 1884

Heden beviel van een Dochter, Mevrouw J. Jongkees-Sevenhuijsen.
Hellevoetsluis, 20 Jan. 1884.

Bevallen van een Zoon, J. Jorritsma—Kuipers.
Bolsward, 12 Jan. 1884.

Bevallen van eene Dochter, J. Keijzer—Tom.
IJselstein, 21 Jan. 1884.

Bevallen van een Zoon, J.C.F.E. Knuttel—Fabius.
's Gravenhage, 21 Jan. 1884.

Bevallen van een dooden Zoon, J. J. Löhnis—s' Jacob.
Frederiksoord, 21 Jan. 1884.

Heden mochten wij ons verheugen in de geboorte van een Zoon.
J. A. van der Nolle.
A. van der Nolle—van Wessem.
Zaandam, 21 Jan. 1884.

Bevallen van een Meisje, W.E. J. van Olde, Echtgenoote van J. G. Kruls.
Amsterdam, 21 Jan. 1884.

Bevallen van een Zoon, Mevr. M. J. Oosterman—Berben.
Breda, 20 Jan. 1884.

Bevallen van eene Dochter, M. J. Prins—Mager.
Almeloo, 21 Jan. 1884.

JUBILEUMS.

50jarige Echtvereeniging van George Hommerich en Adriana Johanna Perks.
Amsterdam, 29 Jan. 1884.

45jarige Echtvereeniging van H. Elders en J. Engbers.
Wijster, 26 Jan. 1884.

40jarige Echtvereeniging van J. J. Raucamp en C. M. Spaan.
Heerde, 23 Jan. 1884.

35jarige Echtvereeniging van Johannes Visser, Opzichter 2de klasse Waterkantoor, en Geertruida Reisinger.
Amsterdam, 24 Jan. 1884.

30jarige Echtvereeniging van Martinus Nagtegaal en Agatha van Keizerswaart.
Bovenkerk onder N.-Amstel, 27 Jan. 1884.

25jarige Echtvereeniging van Jan van Elk en Elisabeth Cornelia Bouwhuizen.
Loenen a/d. Vecht, 1 Febr. 1884.

25jarige Echtvereeniging van Berend Eijkenaar en Jacoba Magaretha Hengeveld.
Raalte, 22 Jan 1884.

25jarige Echtvereeniging van Frederik Haarmeijer en Maria Hooft
Amsterdam, 2 Febr. 1884.

12½jarige Echtvereeniging van Jan Adrianus Huij en Elizabeth Maria van de Vooren.
Nieuweramstel, 2 Febr. 1884.

12½jarige Echtvereeniging van Willem Langendonk en Elisabeth Bregonje.
Delft, 27 Jan. 1884.

HUWELIJKEN.

Getrouwd: J. P. Goedknegt en J. G E. Hansater.
Amsterdam, 17 Jan. 1884.

Getrouwd: A. J. van de Kamer en N. Venneker.
Alkmaar, Oudorp, } 20 Jan. 1884.

Getrouwd: D. J. Karres, Beroepen Predikant te 't Woud, en A. C. Hansen.
22 Jan. 1884.

Gehuwd: J. Kol en C. E. Heubel.
Utrecht, Hamburg, } 22 Jan. 1884.

Getrouwd: C. G. Vahrendorf, genoemd Wegemann, en A. M. A. Heeger.
Harlingen, 22 Jan. 1884.

Getrouwd: Jan Vermeulen en Dora Janssen.
Breda, 21 Jan. 1884.

Getrouwd: J. van der Weide, Beroepen Predik. te Windesheim, en J. C. Beek.
22 Jan. 1884.

OVERLEDEN.

Arnhem, 21 Jan. Dirk Juriaan Cornelis van Arum, 38 j., echtgen. van S. L. Westphal.

Utrecht, 21 Jan. Arie Balk, 67 j., echtgen. van A. Vringer.

Cothen, 21 Jan. Jaspers Batenburg, 80 j., echtgen. van J. Hoogendonk.

Leeuwarden, 20 Jan De Hoog Ed.Gestr Heer C. H. F. A. Battaerd, oud-Majoor der Inf., Ridder der Orde van den Nederl. Leeuw en Eikenkroon van Luxemburg, gedecoreerd met het Waterloo-Kruis en St. Helena-Medaille en 35-jarige Officiers-Dienstkruis, mede-Strijder bij Waterloo en in 1813 en 1814 in het Fransche leger in Duitschland.

Leiden, 21 Jan. Barbara Mulder, 43 j., echtgen. van N. Bink.

Nieuwkoop, 21 Jan. Adrianus Maria Antonius Bots, Kapelaan te Schagen, 25 j.

Haarlem, 21 Jan. C. J. Clifford, 36 j., echtgen. van J. J. Verpoorten.

Dordrecht, 21 Jan. Mattheus Willem Duppe, wedr. Anna Niesen, 71 j.

Amsterdam, 20 Jan. Bartholomeus Ebersbach, 75 j.

's Hage, 21 Jan. Wed. J. H. Gielen geb Stroeken, 78 j.

Amsterdam, 20 Jan. De Heer J. A. Hertz, 80 j.

Cadzand, 21 Jan. Adriana Pieternella Zonnewijlle, 73 j., echtgen. van Izaak de Hullu Sr.

Bodegraven, 20 Jan Wilhelmus Joannes Jansen, 34 j.

Amsterdam, 20 Jan. Elisabeth Barbara Buising wed. Albert Kiesbrink, 69 j.

Breda, 20 Jan. Petrus Paulus Koch, 19 j.

Zwijndrecht, 21 Jan. Anna Leemans, 58 j. 5 m., echtgen. van A. Kützkim.

Middelburg, 20 Jan. Aarnoudt Leijnse, 60 j. 5 m.

Aalten, 18 Jan. Gerrit Jan Lindenhovius, 62 j., echtgen. v. N. Becking.

Schiedam, 21 Jan. Hendrik Mak, 53 j., echtgen. van N. Bronkhorst.

Purmerend 21 Jan. Wed. J. van der Meulen, geb Schoenmaker, 80 j.

Tilburg, 16 Jan. Jacobus Franciscus Müller, 64 j.

Amsterdam, 20 Jan. Emmetje Goudswaard, wede. Lambertus Planter Lepp, 59 j.

Harlingen, 21 Jan. Leentje Posthumus, 9 j. 4 m.

Warmond, 20 Jan. De Wel Ed. Gestr. Heer William Reese, 83 j.

Amsterdam, 20 Jan. Pieter Reineke, 70 j., echtgen. van N. Mijer.

Middelburg, 21 Jan. Roedolph Scherer, 79 j., echtgen. van K. van Gelder.

Casa-Nova, onder Zeist, 21 Jan. Vrouwe Elisabeth Henriette van Alphen, 60 j., echtgen. van Mr. A. Six, oud-Kantonrechter.

Meppel, 21 Jan. Wede. G Slothouwer—de Vries, 73 j.

Amsterdam, 20 Jan. Gerardus Arnoldus Smelsing, 50 j.

Dordrecht, 21 Jan. Jongste kind, 15 m., van A. G. van der Straaten en A. Blaak.

Groningen, 21 Jan. Cornelia Jacoba, 19 j., dochter van C. J. Tichelaar en T. Tonkes.

Amsterdam, 20 Jan. Maria Jeannetta Juliana Jacoba Tulleken, 18 j.

Briarley, Aigburth, Liverpool, 20 Jan. John Abraham Tinne, 76 j.

Amsterdam, 18 Jan. Francisca van Westerhoven.

's Hage, 21 Jan. De Heer J. van Wijngaarden, 88 j.

Rotterdam, 20 Jan. Francina, 49 j., dochter van M. Wijt Jz. en M. C. Hoogewerff.

Amsterdam, 21 Jan. August Gerardus Zilver, 56 j., echtgen. van Cornelia Petronella van den Brun.

Stoom-Snelpersdrukkerij — VAN MEURS & STUFKENS.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf